

VERTROUWELIJK

Servatius Wonen & Vastgoed
T.a.v. de heer Ing. C. Hobo
Toezichthouder a.i.
Postbus 1150
6201 BD MAASTRICHT

Amersfoort, xx oktober 2010

CONCEPT

Betreft: Onderzoek vergoedingen bestuurder

Geachte heer Hobo,

Verwijzend naar onze opdrachtbevestiging d.d. 29 juni 2010 delen wij u het volgende mede.

1 AANLEIDING EN DOEL VAN DE OPDRACHT

Er zijn problemen ontstaan bij enkele grote (commerciële) projecten van Servatius. Dit betreft met name, maar niet uitsluitend, het grootschalige universitair campuscomplex in Maastricht. De geraamde kosten voor dit project bedroegen bij aanvang ca. € 60 mln., maar zijn laatstelijk bijgesteld naar ca. € 210 mln. Op 22 november 2008 is de bouw van dit complex gestart, op 26 mei 2009 is de bouw geschorst en in november 2009 gestopt. Het besluit om het Campus-project definitief stop te zetten heeft u in nauw overleg gedaan met de directeur a.i. de heer P. Driever en de door de Minister benoemde toezichthouder de heer D. Stadig. Deze omstandigheden hebben u aanleiding gegeven enkele onderzoeksopdrachten aan ons te verstrekken.

Het onderzoeken van de door de bestuurder ontvangen 'persoonlijke vergoedingen' – salaris, onkostenvergoedingen, autovergoeding, pensioen, etc. – vormen geen onderdeel van die onderzoeken. Naar aanleiding van gebeurtenissen bij andere corporaties doet zich in de externe communicatie de vraag voor of er bij Servatius sprake is (geweest) van zelfverrijking. Beantwoording van die vraag is voor zowel Servatius als voor de voormalige bestuurder relevant.

2 VERRICHTE WERKZAAMHEDEN

Behalve de werkzaamheden die wij hebben verricht ten behoeve van de thans lopende onderzoeken naar de kwaliteit van het uitgeoefende bestuur en effectiviteit van het toezicht, hebben wij naar aanleiding van uw vraag enkele aanvullende werkzaamheden verricht die gericht waren op de primaire en secundaire arbeidsvoorwaarden van de voormalige bestuurder alsmede door hem gepleegde uitgaven middels een creditcard van Servatius in de periode 2008-2009. Wij hebben de bestuurder schriftelijk een aantal vragen voorgelegd. De vragen over een aantal specifieke uitgaven

zijn door hem beantwoord; vragen over procedures zijn niet beantwoord met als motief dat die vragen naar zijn mening geen onderdeel uitmaakten van onze opdracht.

3. BEVINDINGEN

Richtlijnen/instructies

Wij hebben geen richtlijnen, instructies of iets dergelijke aangetroffen – anders dan voor het personeel algemeen geldende ('Protocol onkostendeclaraties') – met betrekking tot de declaraties van de bestuurder.

Autorisatie creditcard uitgaven

Wij hebben geen creditcardafschriften van de creditcard van Servatius die aan de heer Verzijlbergh ter beschikking was gesteld, aangetroffen die voor akkoord waren ondertekend (door de RvT). De medewerker Interne Controle van Servatius heeft ons medegedeeld: "De voorzitter van de RvT heeft in slechts zeer incidentele gevallen de creditcarduitgaven geautoriseerd."

In het governanceverslag 2008 van Deloitte (d.d. 10 februari 2010) is o.a. de volgende opmerking gemaakt: "Servatius ontvangt maandelijks van elke creditcard een afrekenstaat waarop de verrichte betalingen vermeld staan. De creditcardbetalingen worden door de houder hiervan onderbouwd met onderliggende documenten. De afrekeningen van de Directeuren worden door de Algemeen directeur geautoriseerd. De creditcardafrekening van de Algemeen directeur wordt niet geautoriseerd".

Overzicht creditcard uitgaven 2008-2009

Uit de rekeningoverzichten van de creditcard van Servatius die aan de heer Verzijlbergh ter beschikking was gesteld, blijkt dat in de periode 2008-2009 in totaal ca. € 18.000 kosten door middel van de creditcard zijn verantwoord. Hiervan heeft meer dan de helft (ca. € 10.000) betrekking op kosten voor brandstof (en parkeren). Het overige bedrag van bijna € 8.000 is besteed aan lunches/diners, overnachtingen, etc. Een deel van de ca. € 8.000 is besteed in hotels en restaurants in het buitenland (ca. € 5.600, excl. uitgaven in Luik).

Onderliggende bescheiden creditcard uitgaven

Van drie creditcardafrekeningen (april, september en december 2008) hebben wij de onderliggende bescheiden opgevraagd. O.a. om de aard van de uitgaven in het buitenland te onderzoeken. Servatius was niet in staat de bescheiden van de maanden april en december 2008 op te leveren. De medewerker Interne controle van Servatius heeft hierover aan ons medegedeeld: "Helaas kunnen wij de onderbouwingen voor de maanden april en december niet terugvinden in ons Centrale Archief en vermoedelijk zijn deze bescheiden bij de recente verhuizing in een verkeerde archiefdoos opgeborgen."

Op de beschikbare bescheiden van september 2008, inzake kosten in het buitenland, hebben wij geen aantekening van de heer Verzijlbergh aangetroffen op basis waarvan de aard van de uitgaven kan worden verklaard.

De heer Verzijlbergh is gevraagd een nadere toelichting te verstrekken bij een aantal kosten in het buitenland (waaronder kosten op de ontbrekende bescheiden van april en december 2008). De hierop

verkregen reactie van de heer Verzijlbergh was afdoende om de aard van de kosten te begrijpen. Eventuele verrekening van privé kosten zijn via het salaris van de heer Verzijlbergh afgewikkeld.

Primaire en secundaire arbeidsvoorwaarden

Naar aanleiding van de door ons onderzochte salarisstroken van 2008-2009, arbeidscontract en pensioenbrieven hebben wij geen opmerkingen in het kader van ons onderzoek.

Conclusies

Aan de hand van ons onderzoek kunnen de volgende conclusies getrokken worden:

- Uit onze werkzaamheden zijn geen aanwijzingen gebleken die duiden op zelfverrijking door de (voormalige) bestuurder noch van overtreding door de bestuurder van afspraken met betrekking tot zijn beloningen en vergoedingen;
- De declaraties van de bestuurder werden niet geaccordeerd door de – voorzitter van de – RvT;
- Wij hebben geen richtlijnen, instructies of iets dergelijke aangetroffen – anders dan voor het personeel algemeen geldende – met betrekking tot de declaraties van de bestuurder.

Wij vertrouwen u hiermede van dienst geweest te zijn.

Hoogachtend,

J. ten Wolde RA

CONCEPT

Kanttekeningen bij het bonnetjesonderzoek

Ad adressering en aanhef

De heer Hobo is in april 2010 teruggetreden als toezichthouder a.i. namelijk op het moment dat een nieuwe Raad van Toezicht is benoemd. Als de heer Hobo in zijn hoedanigheid van toezichthouder a.i. kennelijk in juni nog een opdracht aan het IFO zou hebben gegeven, welke door u op 29 juni wordt bevestigd dan was de heer Hobo daartoe niet meer bevoegd. U heeft blijkbaar nagelaten zich van de status van de opdrachtgever te vergewissen.

Ad aanleiding en doel van de opdracht

Door te verwijzen naar eerdere opdrachten van Servatius aan uw bureau wekt u de suggestie dat er een relatie bestaat met de onderhavige opdracht. Deze relatie is er echter niet. Het onderhavige onderzoek vindt haar oorsprong in “gebeurtenissen bij andere corporaties”. Dit wordt niet nader toegelicht. Gedurende mijn bestuursperiode hebben zich ook ‘gebeurtenissen’ bij collega corporaties voorgedaan. Bekend zijn zaken bij corporaties in Rotterdam en Zwolle. Deze waren toen geen reden om een onderzoek naar mijn declaratiegedrag en toepassing van mijn primaire en secundaire arbeidsvoorwaarden te starten. Dat die redenen er kennelijk nu wel zijn, bevreemdt mij in hoge mate, temeer daar de voormalige toezichthouders bij herhaling hebben verklaard dat mijn integriteit in het geheel niet ter discussie stond en staat.

U zult dus een betere aanleiding voor dit onderzoek dienen aan te geven. Op de wijze zoals het nu is geformuleerd lijkt het eerder op een actie beschadiging Verzijlbergh dan op een onderzoek n.a.v. aanwijzingen van zelfverrijking.

De term ‘zelfverrijking’ sec vind ik bovendien zeer tendentieus gekozen. Waarom gebruikt u hier niet de eerder door u gebezigde formulering zoals opgenomen in uw brief van 11 augustus 2010? Deze luidde: “Onze opdracht luidt om een zodanig (beperkt) onderzoek te doen op grond waarvan geconcludeerd kan worden dat ‘er geen *aanwijzingen zijn van zelfverrijking* (cursivering LV) van de bestuurder”.

Door in uw rapportage enkel de term ‘zelfverrijking’ te bezigen maakt u (wederom) een methodologische fout. Want dat is nu juist hetgeen moet worden onderzocht dus enkel de term ‘zelfverrijking’ kan nooit het doel van de opdracht zijn.

Wat wordt bedoeld met ‘externe communicatie’? En heeft dit alleen betrekking op mijn bestuursperiode of ook de periode daarna? En nogmaals, waarom heeft Servatius niet gecommuniceerd dat mijn integriteit niet ter discussie staat, zoals door de voormalige toezichthouders is aangegeven? Daarmee zouden toch eventuele vragen afdoende zijn beantwoord?

Of beantwoording van de vraag naar mogelijke zelfverrijking ook relevant is voor de voormalige bestuurder, is niet aan het IFO ter beoordeling. Als het IFO zich kennelijk iets gelegen laat liggen aan de ‘relevantie voor de bestuurder’ dan zou het IFO zich ook de vraag hebben moeten stellen of het doen van een dergelijk onderzoek ‘relevant voor de bestuurder is’. Dat is het namelijk in het geheel niet en deze vraag wordt ook niet door u in deze rapportage opgeworpen.

Ad verrichte werkzaamheden

Uw onderzoek betreft de periode 2008-2009. Deze periode wordt echter niet verantwoord.

Ad bevindingen, overzicht creditcarduitgaven 2008-2009

Uw rekensom aan het eind van deze alinea is misleidend. Als u schrijft dat een deel van de ca € 8000,- is besteed in hotels en restaurants in het buitenland (ca. € 5.600, exclusief uitgaven in Luik) dan ligt het voor de hand te veronderstellen dat de overige € 2400,- is besteed in Luik. Om het voor de lezer helder en inzichtelijk te maken dient u dus ook de uitgaven in Luik te kwantificeren. Mocht u daartoe niet in staat zijn, dan dient elke verwijzing naar Luik achterwege te blijven teneinde de lezer niet opzettelijk te misleiden.

Ad bevindingen, onderliggende bescheiden creditcard uitgaven

U schrijft: “Op de beschikbare bescheiden van september 2008, inzake kosten in het buitenland, hebben wij geen aantekening van de heer Verzijlbergh aangetroffen op basis waarvan de aard van de uitgaven kan worden verklaard.” In mijn schriftelijke beantwoording van uw vragen heb ik u toegelicht dat het hier een werkbezoek aan de heer Copenhagen betrof. U dient dat volledigheidshalve in uw rapport te vermelden. Ook nu wordt bij de lezer de suggestie gewekt dat dit een onduidelijke dus wellicht dubieuze uitgave betrof.

Bovendien werd door mij niet bij elke uitgave middels de creditcard op het dagafschrift vermeld waartoe deze uitgave diende. Wie daarin echt geïnteresseerd is, vergelijk de data van de betreffende uitgave op de dagafschriften met mijn (elektronische) agenda. Het bevreedt mij ten zeerste dat u uitgerekend m.b.t. deze uitgaven in Vezelay de kanttekening plaatst dat deze niet op het dagafschrift door mij zijn toegelicht.

Dan de zinsnede “De hierop verkregen reactie van de heer Verzijlbergh was afdoende om de aard van de kosten te begrijpen.” De conclusie is kennelijk aan de lezer. Als de ‘aard van de kosten’ betrekking zou hebben gehad op hoeren en snoeren mijnerzijds, want daar is het kennelijk om te doen in dit onderzoek, dan had u dat wellicht ook ‘begrepen’. Ik sta er op dat u de formulering als volgt aanpast: “Over de verkregen reactie van de heer Verzijlbergh hebben wij geen opmerkingen in het kader van ons onderzoek.”

Ad bevindingen, conclusies

U concludeert dat de bestuurder geen afspraken m.b.t. zijn beloningen en vergoedingen heeft overtreden. In uw bevindingen worden de termen ‘beloningen en vergoedingen’ echter nergens vermeld. Als u met deze conclusie doelt op de primaire en secundaire arbeidsvoorwaarden dan had uw eerste conclusie als volgt moeten luiden: “.....noch van overtreding door de bestuurder van afspraken met betrekking tot zijn primaire en secundaire arbeidsvoorwaarden.”

Over de uitgaven met de creditcard wordt niets geconcludeerd. U heeft kennelijk nagelaten mijn uitgaven te toetsen aan de voor het personeel algemeen geldende richtlijnen. Als u niet in staat bent om deze uitgaven op rechtmatigheid en/of functionaliteit te beoordelen, dan dient een onderzoek naar creditcard uitgaven in zijn geheel achterwege te blijven. Datgene wat u kennelijk wel heeft onderzocht is derhalve

nietszeggend cq. irrelevant. Naar mijn mening had u een dergelijk, door uzelf als beperkt omschreven onderzoek dus niet mogen uitvoeren.

Nu u separaat rapporteert aan de Raad van Toezicht over uw onderzoek vergoedingen bestuurder kan uw opmerking hierover in uw concept eindrapportage over bestuur en toezicht (in mijn geannoteerde versie op pagina 20) achterwege blijven. Deze zinsnede suggereert namelijk weer een relatie tussen het onderzoek naar bestuur en toezicht en het onderhavige onderzoek. Deze relatie is er niet.

Conclusie

Dit is een overbodig onderzoek, de status van de opdrachtgever is onduidelijk, de functionaliteit en/of rechtmatigheid van de creditcard uitgaven is niet onderzocht i.c. niet getoetst aan het 'Protocol onkostendeclaraties'. Aan dit rapport ontbreekt derhalve een deugdelijke grondslag, reden waarom naar mijn mening het IFO een dergelijke opdracht, die zichzelf bovendien als 'beperkt' omschrijft, niet had mogen aannemen

Leks Verzijlbergh, 15 oktober 2010

VERTROUWELIJK

Servatius Wonen & Vastgoed
T.a.v. mevrouw Drs. M. Clerx,
Voorzitter Raad van Toezicht,
Postbus 1150
6201 BD MAASTRICHT

Amersfoort, xx oktober 2010

Verwijderd:

Verwijderd: de heer Ing. C. Hobo

Verwijderd: Toezichthouder a.i.

CONCEPT

Betreft: Onderzoek vergoedingen bestuurder

Geachte mevrouw Clerx,

Verwijderd: heer Hobo

Verwijderd: ,

Verwijzend naar onze opdrachtbevestiging d.d. 29 juni 2010 delen wij u het volgende mede.

1 AANLEIDING EN DOEL VAN DE OPDRACHT

Er zijn problemen ontstaan bij enkele grote (commerciële) projecten van Servatius. Dit betreft met name, maar niet uitsluitend, het grootschalige universitair campuscomplex in Maastricht. De geraamde kosten voor dit project bedroegen bij aanvang ca. € 60 mln., maar zijn laatstelijk bijgesteld naar ca. € 210 mln. Op 22 november 2008 is de bouw van dit complex gestart, op 26 mei 2009 is de bouw geschorst en in november 2009 gestopt. Het besluit om het Campus-project definitief stop te zetten heeft u in nauw overleg gedaan met de directeur a.i. de heer P. Driever en de door de Minister benoemde toezichthouder de heer D. Stadig. Deze omstandigheden hebben u aanleiding gegeven enkele onderzoeksopdrachten aan ons te verstrekken.

Het onderzoeken van de door de bestuurder ontvangen 'persoonlijke vergoedingen' – salaris, onkostenvergoedingen, autovergoeding, pensioen, etc. – vormen geen onderdeel van die onderzoeken. Naar aanleiding van gebeurtenissen bij andere corporaties doet zich in de externe communicatie de vraag voor of er bij Servatius sprake is (geweest) van zelfverrijking.

Verwijderd: Beantwoording van die vraag is voor zowel Servatius als voor de voormalige bestuurder relevant.¶

2 VERRICHTE WERKZAAMHEDEN

Behalve de werkzaamheden die wij hebben verricht ten behoeve van de thans lopende onderzoeken naar de kwaliteit van het uitgeoefende bestuur en effectiviteit van het toezicht, hebben wij naar aanleiding van uw vraag enkele aanvullende werkzaamheden verricht die gericht waren op de primaire en secundaire arbeidsvoorwaarden van de voormalige bestuurder alsmede door hem gepleegde uitgaven middels een creditcard van Servatius in de periode 2008-2009. Wij hebben de bestuurder schriftelijk een aantal vragen voorgelegd. De vragen over een aantal specifieke uitgaven zijn door hem beantwoord; vragen over procedures zijn niet beantwoord met als motief dat die vragen naar zijn mening geen onderdeel uitmaakten van onze opdracht.

3. BEVINDINGEN

Richtlijnen/ instructies

Wij hebben geen richtlijnen, instructies of iets dergelijke aangetroffen – anders dan voor het personeel algemeen geldende ('Protocol onkostendeclaraties') – met betrekking tot de declaraties van de bestuurder.

Autorisatie creditcard uitgaven

Wij hebben geen creditcardafschriften van de creditcard van Servatius die aan de heer Verzijlbergh ter beschikking was gesteld, aangetroffen die voor akkoord waren ondertekend (door de RvT). De medewerker Interne Controle van Servatius heeft ons medegedeeld: "De voorzitter van de RvT heeft in slechts zeer incidentele gevallen de creditcarduitgaven geautoriseerd."

In het governanceverslag 2008 van Deloitte (d.d. 10 februari 2010) is o.a. de volgende opmerking gemaakt: "Servatius ontvangt maandelijks van elke creditcard een afrekenstaat waarop de verrichte betalingen vermeld staan. De creditcardbetalingen worden door de houder hiervan onderbouwd met onderliggende documenten. De afrekeningen van de Directeuren worden door de Algemeen directeur geautoriseerd. De creditcardafrekening van de Algemeen directeur wordt niet geautoriseerd".

Overzicht creditcard uitgaven 2008-2009

Uit de rekeningoverzichten van de creditcard van Servatius die aan de heer Verzijlbergh ter beschikking was gesteld, blijkt dat in de periode 2008-2009 in totaal ca. € 18.000 kosten door middel van de creditcard zijn verantwoord. Hiervan heeft meer dan de helft (ca. € 10.000) betrekking op kosten voor brandstof (en parkeren). Het overige bedrag van bijna € 8.000 is besteed aan lunches/ diners, overnachtingen, etc. Een deel van de ca. € 8.000 is besteed in hotels en restaurants in het buitenland.

Verwijderd: (ca. € 5.600, excl. uitgaven in Luik)

Onderliggende bescheiden creditcard uitgaven

Van drie creditcardafrekeningen (april, september en december 2008) hebben wij de onderliggende bescheiden opgevraagd. O.a. om de aard van de uitgaven in het buitenland te onderzoeken. Servatius was niet in staat de bescheiden van de maanden april en december 2008 op te leveren. De medewerker Interne controle van Servatius heeft hierover aan ons medegedeeld: "Helaas kunnen wij de onderbouwingen voor de maanden april en december niet terugvinden in ons Centrale Archief en vermoedelijk zijn deze bescheiden bij de recente verhuizing in een verkeerde archiefdoos opgeborgen."

Op de beschikbare bescheiden van september 2008, inzake kosten in het buitenland, hebben wij geen aantekening van de heer Verzijlbergh aangetroffen op basis waarvan de aard van de uitgaven kan worden verklaard. De heer Verzijlbergh heeft desgevraagd een - bevredigende - toelichting gegeven.

De heer Verzijlbergh is gevraagd een nadere toelichting te verstrekken bij een aantal kosten in het buitenland (waaronder kosten op de ontbrekende bescheiden van april en december 2008). De hierop verkregen reactie van de heer Verzijlbergh was afdoende om de aard van de kosten te begrijpen. Eventuele verrekening van privé kosten zijn via het salaris van de heer Verzijlbergh afgewikkeld.

Primaire en secundaire arbeidsvoorwaarden

Naar aanleiding van de door ons onderzochte salarisstroken van 2008-2009, arbeidscontract en pensioenbrieven hebben wij geen opmerkingen in het kader van ons onderzoek.

Conclusies

Aan de hand van ons onderzoek kunnen de volgende conclusies getrokken worden:

- Uit onze werkzaamheden zijn geen aanwijzingen gebleken die duiden op overtreding door de (voormalig) bestuurder van afspraken met betrekking tot zijn beloningen en vergoedingen;
- De declaraties van de bestuurder werden niet geaccordeerd door de – voorzitter van de – RvT;
- Wij hebben geen richtlijnen, instructies of iets dergelijke aangetroffen – anders dan voor het personeel algemeen geldende – met betrekking tot de declaraties, vergoedingen, reizen naar buitenland, e.d. van de bestuurder.

Verwijderd: op zelfverrijking door de (voormalige) bestuurder noch van

Wij vertrouwen u hiermede van dienst geweest te zijn.

Hoogachtend,

J. ten Wolde RA

CONCEPT